

Minister heeft geleend (13/12)

Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

12-12

Aan

Minister voor APP

nota

Verminderd recht op toeslagen door afbouw algemene
heffingskorting

BRIEF ONDERTEKENEN

Datum

1 december 2022

Tweede contactpersoon

Uiterlijk bij

9 december 2022

Bijlage(n)

2

Aanleiding

In de aanloop naar het commissiedebat Participatiewet van 14 december a.s. heeft de Tweede Kamercommissie SZW tijdens de procedurevergadering van 30 november jl. u gevraagd om een reactie op de brief van de Landelijke Organisatie Sociaal Raadsliden (LOSR) naar aanleiding van een uitspraak van de Centrale Raad van Beroep (CRvB) waarbij de gemeente Arnhem een echtpaar bijstand moet verlenen ter compensatie van het niet-ontvangen van het maximale toeslagenbedrag¹.

Gegeven de complexiteit van deze problematiek krijgt u een uitgebreide nota. Op uw verzoek kunnen wij de problematiek, zowel de achtergrond als de techniek, mondeling toelichten. De nota is in samenwerking met [redacted], [redacted] en [redacted] tot stand gekomen.

Geadviseerd besluit

- De casuïstiek is bekend sinds 2016 en naar blijkt tot 2033 niet op te lossen, ondanks dat de uitspraak van de CRvB met de tegemoetkoming van zowel het gemiste bedrag aan toeslagen als de brutering van de tegemoetkoming anders suggereert. Daarom kunt u voor nu voldoen aan het verzoek van de vaste Kamercommissie SZW met een reactiebrief.
- Indien u akkoord bent met bijgevoegde reactiebrief, kunt u deze ondertekenen en voorafgaand aan het commissiedebat van 14 december naar de Kamer sturen.

Kernpunten

- In de brief geeft u aan dat de Kamer en ook het kabinet bekend is met de problematiek en dat u met UWV en VNG in gesprek gaat over een (tussen)oplossing.
- Een tussenoplossing is misschien dat de tegemoetkoming van de gemeente voor het gemiste toeslagenbedrag als een onbelaste vergoeding wordt beschouwd. Dit past bij een eerder besluit in 2019 van S FIN, M MZS en M SZW waarbij de gemeentelijke tegemoetkoming van de premiebijdrage van het eigen risico bij de gemeentepolis niet als belastbaar inkomen wordt gezien². Om dat ook hier te besluiten, moet eerst in overleg met FIN

¹ ECLI:NL:CRVB:2022:1952

² Kamerstukken II, 2018/19, ah-tk-20182019-3333

zorgvuldig worden uitgezocht. Dan zou misschien het tweede deel van de CRvB-uitspraak wat betreft het voor rekening nemen van de brutering door de gemeente kunnen worden ondervangen.

Datum
1 december 2022

- De haalbaarheid van deze tussenoplossing moet echter eerst samen met FIN worden onderzocht. Ook heeft dit mogelijk budgettaire gevolgen. Daarom is deze denkrichting niet opgenomen in de reactiebrief.
- Het is de vraag in hoeverre gemeenten zicht hebben op de groep die het betreft en of de uitspraak uitvoerbaar is voor gemeenten.
- U geeft aan dat u in gesprek bent met de staatssecretaris van Fiscaliteit en Belastingdienst.

Duiding problematiek

- De LOSR vraagt naar aanleiding van een uitspraak van de CRvB uw aandacht voor de volgende problematiek.
- Bij echtparen waarvan één van beiden (alleenverdiener) een UWV-uitkering heeft en de ander niet-werkend is of een heel laag inkomen heeft, kan men onder voorwaarden een aanvulling vanuit de Toeslagenwet (TW) tot het bruto-sociaal minimum voor gehuwden ontvangen.
- Dit sociaal minimum vanuit de TW valt netto lager uit dan het sociaal minimum uit de bijstand, doordat een paar in de TW in 2023 nog recht heeft op één keer de algemene heffingskorting (AHK) en in de bijstand op 1,6 keer de AHK. Oorzaak is dat de overdraagbaarheid van de AHK aan de minstverdienende partner in 2023 volledig is afgebouwd; de dubbele AHK in de bijstand bouwt nog af tot 2033.
- Dit verschil tussen netto sociaal minimum in TW en bijstand wordt overbrugd via de Participatiewet, deze aanvulling wordt opgeteld bij het toetsingsinkomen en zorgt voor verlies in toeslagen.
- In mei 2020 hebben M SZW en S FIN bij de beantwoording van Kamervragen laten weten dat een oplossing niet voorhanden is en dat een onderzoek kijkt naar oplossingsrichtingen. De conclusie was dat oplossingen grote consequenties hebben voor andere groepen of uitvoering, terwijl een probleem voor een relatief kleine groep huishoudens (circa 5.000) wordt verholpen.
- Nu heeft de CRvB beslist dat de gemeente algemene bijstand moet verlenen ter compensatie van het niet ontvangen van het maximale toeslagenbedrag.
- Ook heeft de CRvB beslist dat de gemeente het bedrag van de eventuele brutering van de verhoging voor zijn rekening moet nemen, zodat het toetsingsinkomen gelijk blijft. Dit om nieuwe nadelige gevolgen voor alleenverdienersechtparen te voorkomen.
- Deze oplossingsrichting (brutering) is destijds door SZW en FIN gezamenlijk verworpen, omdat de door de gemeente verleende algemene bijstand bij elke achtereenvolgende compensatie als belastbaar inkomen wordt gezien en zorgt voor verder verlies in toeslagen. Ook geldt bij het verlenen van algemene bijstand dat mensen moeten voldoen aan de voorwaarden van de Participatiewet zoals de vermogensgrens.
- Momenteel vinden op ambtelijk niveau al gesprekken plaats tussen FIN en SZW over de uitspraak van de CRvB. In overleg met FIN worden een aantal oplossingsrichtingen geïnventariseerd die nog nader worden uitgewerkt.

Nadere toelichting

In deze situatie komen sociale zekerheid, fiscaliteit en toeslagen samen. Deze situatie is tijdelijk: op het moment dat de doorlopende afbouw van de algemene

heffingskorting in de bepaling van de bijstandshoogte is afgebouwd (huidig tijdspad: januari 2033) vervalt deze situatie.

Datum
1 december 2022

Doordat er sprake is van meerdere aanvullingen bij echtparen met een kostwinnersinkomen, stijgt het toetsingsinkomen (dat bepalend is voor de hoogte van de toeslagen). Het gevolg hiervan kan zijn dat het huishouden niet de maximale toeslag (bijvoorbeeld huurtoeslag/zorgtoeslag) ontvangt en dus qua besteedbaar inkomen lager uitkomt dan een bijstandspaar. Het gaat hierbij vooral om minder huurtoeslag en zorgtoeslag.

SZW en Fin hebben hier verschillende keren diepgravend naar gekeken, ook met UWV en Toeslagen, maar er blijkt geen passende oplossing te zijn. De denkbare oplossingen zijn ofwel niet uitvoerbaar (extra tegemoetkoming via UWV of gemeente, uitzonderen aanvullingen voor toetsingsinkomen toeslagen) of zeer ongericht (opschuiven afbouwpaden toeslagen). Omdat er sprake is van een niet-werkende partner (of een partner met een zeer laag inkomen en dus naar verwachting een hoge deeltijdfactor), is er bij een deel van de huishoudens wel handelingsperspectief: de partner kan (meer uren) gaan werken. Dit zal echter niet altijd mogelijk zijn.

Stand van zaken

Op 15 mei 2020 is beantwoording op Kamervragen van de leden Van Dijk en Leijten (beiden SP) door MSZW en SFIN aan de Kamer gezonden³ (bijlage 1). In de beantwoording worden diverse oplossingsmogelijkheden besproken. Bijgevoegd was een onderzoek van de Belastingdienst naar huishoudens in deze situatie (bijlage 2).⁴

Deze casus is vervolgens meegenomen in de vervolgreactie op de motie Lodders/Van Weyenberg (VVD/ D66) over verdere quick fixes om het toeslagenstelsel te verbeteren (bijlage 3), waarbij SFIN bij brief van 30 november 2021 in samenwerking met UWV en BD/T fiches heeft uitgewerkt met maatwerkoplossingen (bijlage 4).⁵ Dit betreft de fiches 12, 12A, 12B1 en 12B2, waarmee echter grote uitvoeringsconsequenties gemoeid zijn om een probleem voor een relatief kleine groep huishoudens te verhelpen. De LOSR vraagt naar aanleiding van een uitspraak van de CRvB bij brief uw aandacht voor deze problematiek (bijlage 5).

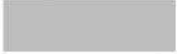
³ Kamerstukken II 2019/20, ah-tk-20192020-2819.

⁴ Kamerstukken II 2019/2020, 2019Z20806, bijlage Kamervragen SP - afbouw heffingskorting in relatie tot toeslagen

⁵ Kamerstukken II 2021/22, 31066, Nr. 927; Kamerstukken II 2020/21, 35572, Nr. 49.

Bijlagen**Datum**

1 december 2022

Volgnummer	Naam	Actie	Informatie
1	Reactiebrief aan vKc SZW Verminderd recht op toeslagen door afbouw algemene heffingskorting	Verzenden aan TK	
2	Brief Landelijke Organisatie Sociaal Raadsliden (LOSR) compensatie verlies van toeslagen	Ter informatie (niet verzenden)	